

פרק א בבאור כלל חובת האדם בעולמו:

יסוד החסידות ושרש העבודה התמימה הוא - שיתברר ויתאמת אצל האדם מה חובתו בעולמו, ולמה צריך שישים מבטו ומגמתו בכל אשר הוא עמל כל ימי חייו:

והנה, מה שהורונו חכמינו זכרונם לברכה הוא, שהאדם לא נברא אלא להתענג על ה' ולהנות מזיו שכינתו, שזהו התענוג האמתי והעדין הגדול מכל העדונים שיכולים להמציא. ומקום העדין הזה באמת הוא העולם הבא, כי הוא הנברא בהכנה המצטרפת לדבר הזה, אף הדרך כדי להגיע אל מחוז הפצנו זה הוא זה העולם. והוא מה שאמרו זכרונם לברכה (אבות ד כא), "העולם הזה דומה לפרוזדור בפני העולם הבא". והאמצעים המגיעים את האדם לתכלית הזה, הם המצוות אשר צונו עליהן האל יתברך שמו. ומקום עשיית המצוות הוא רק העולם הזה. על פן הושם האדם בזה העולם בתחלה, כדי שעל ידי האמצעים האלה המזדמנים לו כאן יוכל להגיע אל המקום אשר הוכן לו, שהוא העולם הבא, לרוות שם בטוב אשר קנה לו על ידי האמצעים האלה. והוא מה שאמרו זכרונם לברכה (ערובין כב א), "היום לעשותם ומחר לקבל שכרם":

ROZDZIAŁ I ROZWAŻANIE NAD OBOWIĄZKAMI CZŁOWIEKA W ŚWIECIE

Podstawy pobożności i korzeni doskonałości w spełnianiu służby Bogu tkwią w tym, że człowiek dostrzega wyraziście i rozpoznaje prawdziwie naturę swych obowiązków w świecie, a także cel, ku któremu powinien kierować swoją wizję i aspiracje każdego swojego działania po wszystkie dni życia.

Nasi mędrzy błogosławionej pamięci nauczyli nas, że człowiek został stworzony w jedynym celu, a mianowicie by doświadczał radości w Bogu i czerpał przyjemność ze splendoru Jego Obecności. To bowiem jest radość prawdziwa i to jest największa przyjemność, jaką można znaleźć. Miejscem, gdzie taką radość można osiągnąć, jest Świat Który Ma Nadejść, i który wyraźnie po to został stworzony. Jednakże ścieżką, która wiedzie do przedmiotu naszych pragnień, jest ten świat, jak powiedzieli to nasi mędrzy błogosławionej pamięci: „Ten świat jest niby przedsionek do Świata Który Ma Nadejść” (*Awot* 4:21). Środki, które wiodą człowieka ku temu celowi, to micwot, co do których przykazania dał nam Bóg, niech Imię Jego będzie błogosławione. Miejscem spełniania micwot jest tylko ten świat. Dlatego człowiek został najpierw umieszczony w tym świecie – po to, aby za pomocą środków, w które tutaj został zaopatrzony, miał możliwość dotarcia do miejsca, które zostało dla niego przygotowane w Świecie Przyszłym; tam zaś, aby został nasycony dobrem, które nabył za pomocą micwot. Jak powiedzieli nasi mędrzy błogosławionej pamięci: „Dzisiaj dla spełniania ich [*micwot*], a jutro dla otrzymania ich zapłaty” (*Eruwin* 22a).

וכְשֶׁתִּסְתַּכַּל עוֹד בְּדַבַּר תִּרְאֶה, כִּי הַשְּׁלֵמוֹת הָאֲמִתִּי הוּא רק הַדִּבְקוּת בּוֹ יִתְבַּרֵּךְ, וְהוּא מֵה שֶׁהִיָּה דוֹד הַמֶּלֶךְ אוֹמֵר (תהלים עג כח), "וְאֲנִי קִרְבַּת אֱלֹהִים לִי טוֹב" וְאוֹמֵר (שם כז ד), "אֲחַת שְׂאֵלֹתַי מֵאֵת ה' אוֹתָהּ אֶבְקֶשׁ, שְׁבִתִּי בְּבֵית ה' כָּל יְמֵי חַיֵּי". כִּי רק זֶה הוּא הַטּוֹב, וְכָל זוֹלַת זֶה שְׂיִחַשְׁבוּהוּ בְּנֵי הָאָדָם לְטוֹב אֵינּוּ אֶלָּא הֶבֶל וְשׂוֹא נִתְעָה. אֲמָנָם לְכַשִּׁיזְכָּה הָאָדָם לְטוֹבָה הַזֹּאת, רֵאוי שְׂיַעֲמַל רֵאשׁוֹנָה וְיִשְׁתַּדֵּל בִּיגִיעוֹ לְקִנּוּתָהּ, וְהִינּוּ, שְׂיִשְׁתַּדֵּל לְדִבְק בּוֹ יִתְבַּרֵּךְ בְּכַח מַעֲשִׂים שְׁתוֹלְדוֹתָם זֶה הָעֲנִין, וְהֵם הֵם הַמְצוּוֹת:

וְהִנֵּה שְׁמוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְאָדָם בְּמָקוֹם שְׂרָבִים בּוֹ הַמְרַחֲקִים אוֹתוֹ מִמֶּנּוּ יִתְבַּרֵּךְ, וְהֵם הֵם הַתְּאֻוֹת הַחֲמִירוֹת, אֲשֶׁר אִם יִמְשֹׁךְ אֲחֲרֵיהֶן הִנֵּה הוּא מִתְרַחֵק וְהוֹלֵךְ מִן הַטּוֹב הָאֲמִתִּי:

וְנִמְצָא שֶׁהוּא מוֹשֵׁם בְּאֶמֶת בְּתוֹךְ הַמְלַחֲמָה הַחֻזְקָה. כִּי כָּל עֲנִינֵי הָעוֹלָם, בֵּין לְטוֹב בֵּין לְרַע, הִנֵּה הֵם נְסִיווֹת לְאָדָם, הָעֲנִי מִצַּד אֶחָד וְהָעֶשֶׂר מִצַּד אֶחָד, כְּעֲנִין שְׂאֵמֵר שְׁלֹמָה (משלי ל ט), "פֶּן אֲשַׁבַּע וְכַחֲשִׁיתִי וְאֲמַרְתִּי מִי ה' וְפֶן אֲרֹשׁ וְגִבַּתִּי" וְגו', הַשְּׁלֹחַ מִצַּד אֶחָד וְהִיסוּרִין מִצַּד אֶחָד. עַד שֶׁנִּמְצְאָת הַמְלַחֲמָה אֵלָיו פָּנִים וְאֲחֹזֵר. וְאִם יִהְיֶה לְבָן חֵיל וְיִנְצַח הַמְלַחֲמָה מִכָּל הַצַּדִּין, הוּא יִהְיֶה הָאָדָם הַשְּׁלָם אֲשֶׁר יִזְכֶּה לְדִבְק בְּבוֹרְאוֹ וְיִצֵּא מִן הַפְּרוֹזוֹדוֹר הַזֶּה וְיִפְגֹּס בְּטָרְקֵלִין לְאוֹר בְּאוֹר הַחַיִּים, וְכִפִּי הַשַּׁעוֹר אֲשֶׁר כָּבַשׁ אֶת יִצְרוֹ וְתֵאוֹתָיו וְנִתְרַחֵק מִן הַמְרַחֲקִים אוֹתוֹ מִהַטּוֹב וְנִשְׁתַּדֵּל לְדִבְק בּוֹ - כֵּן יִשִּׁיגוּהוּ וְיִשְׂמַח בּוֹ:

וְאִם תִּעֲמִיק עוֹד בְּעֲנִין תִּרְאֶה כִּי הָעוֹלָם נִבְרָא לְשִׂמּוֹשׁ הָאָדָם, אֲמָנָם הִנֵּה הוּא עוֹמֵד בְּשִׁקוּל גְּדוֹל, כִּי אִם הָאָדָם

Jeśli przyjrzeć się bliżej tej sprawie, widać, że tylko przyłgnięcie do Boga stanowi o prawdziwej doskonałości, jak powiedział król Dawid: „Co do mnie, bliskość Boga jest moim dobrem” (*Tehilim* 73:28) i jeszcze: „Poprosiłem Boga o jedną rzecz; o nią będę się starał – bym mieszkał w domu Bożym po wszystkie dni mego życia” (*Tehilim* 27:4). To tylko bowiem jest prawdziwym dobrem i poza tym wszystko, co ludzie uważają za dobro, jest niczym innym jak próżnością i zwodniczą marnością. Aby zatem osiągnąć to prawdziwe dobro, trzeba człowiekowi z pewnością trudzić się i nie ustawać w wysiłku zjednoczenia się z Błogosławionym za pomocą uczynków, które do tego celu prowadzą. Uczynki te to właśnie *micwot*.

Święty, niech będzie błogosławiony, postawił człowieka w miejscu, gdzie liczne czynniki odwodzą go od Niego Samego. Są nimi ziemskie pragnienia, które sprawiają, że człowiek, jeśli podąży za nimi coraz dalej, oddala się coraz bardziej od prawdziwego dobra.

Wygląda na to, że człowiek naprawdę znajduje się w środku szalejącej bitwy. Wszystkie bowiem sprawy tego świata, zarówno dobre, jak i złe, stanowią dla człowieka próbę: ubóstwo z jednej strony i zamożność z drugiej, jak powiedział król Szlomo: „Obym syty nie zaprzeczył mówiąc ‘Kimże jest Bóg?’ – zaś ubogi obym nie kradł” (*Miszle* 30:9). Pomyślność z jednej strony a cierpienie z drugiej. Tak oto szalejąca bitwa otacza człowieka z przodu i z tyłu. Jeśli stawi jej czoło mężnie z każdej strony, okaże się wtedy „doskonałym człowiekiem”, któremu powiedzie się zjednoczenie z jego Stwórcą i który opuści ów przedsiomek, aby wejść do Pałacu i rozbłysnąć w świetle życia. Powiedzie się mu to i uda się mu to osiągnąć w takim stopniu, w jakim potrafi wcześniej podporządkować sobie złe skłonności i swe pragnienia, w jakim umie uwolnić się od tych czynników, które odciągają go daleko od dobra, i na ile stara się być z tymże dobrem ściśle złączony.

Kiedy zastanowimy się głębiej nad tymi zagadnieniami, stwierdzimy, że świat został stworzony na użytek człowieka.

נמשך אחר העולם ומתרחק מבוראו, הנה הוא מתקלקל ומקלקל העולם עמו, ואם הוא שולט בעצמו ונדבק בבוראו ומשתמש מן העולם רק להיות לו לסייע לעבוד בוראו, הוא מתעלה והעולם עצמו מתעלה עמו. כי הנה עלוי גדול הוא לבריות פלם בהיותם משמשי האדם השלם המקדש בקדשותו יתברך, והוא בעין מה שאמרו חכמינו זכרונם לברכה (חגיגה יב א) בענין האור שגנזו הקדוש ברוך הוא לצדיקים, זה לשונם, "וכיון שראה אור שגנזו הקדוש ברוך הוא לצדיקים שמה, שפאמר, (משלי יג ט), "אור צדיקים ישמח".

ובענין אבני המקום שלקח יעקב ושם מראשותיו אמרו (חולין צא ב), "אמר רבי יצחק, מלמד שנתקבצו בלן למקום אחד והיתה כל אחת אומרת, עלי יניח צדיק ראשו". והנה על העקר הזה העירונו זכרונם לברכה במדרש קהלת, שאמרו זכרונם לברכה (קהלת רבה ז כח), "ראה את מעשי האלהים" וגו' - בשעה שברא הקדוש ברוך הוא את אדם הראשון, נטלו והחזירו על כל אינני גן - עדן ואמר לו, ראה מעשי כמה נאים ומשבחים הן, וכל מה שבראתי - בשבילך בראתי, תן דעתך שלא תקלקל ותחריב את עולמי".

כללו של דבר, האדם לא נברא בעבור מצבו בעולם הזה, אלא בעבור מצבו בעולם הבא. אלא שמצבו בעולם הזה הוא אמצעי למצבו בעולם הבא, שהוא תכליתו. על כן תמצא מאמרי חכמינו זכרונם לברכה רבים פלם בסגנון אחד, מדמים העולם הזה למקום וזמן ההכנה, והעולם הבא למקום המנוחה ואכילת המוכן כבר. והוא מה שאמרו (אבות ד בא), "העולם הזה דומה לפרוזדור",

Doprawdy, człowiek jest punktem równowagi świata. Jeśli bowiem ulegnie pociągającej sile świata i oddali się od swego Stwórcy, szkodzi sobie, a zarazem wyrządza szkodę światu. Jeśli zaś panuje nad sobą i utrzymuje jedność ze swoim Stwórcą, świata zaś używa tylko po to, aby włączyć go w służbę Stwórcy, wówczas człowiek wywyższa sam siebie, a wraz z nim wznosi się wyżej cały świat. Bowiem wszystkie stworzenia doznają wywyższenia, kiedy służą „Doskonałemu Człowiekowi” uświęconemu świętością Błogosławionego. W Talmudzie (*Chagiga* 12a) nasi mędrzy błogosławionej pamięci wypowiedzieli tę myśl w związku ze światłem, które Błogosławiony zachował dla sprawiedliwych: „Kiedy Święty, niech będzie błogosławiony, ujrzał światło, które zachował dla sprawiedliwych, uradował się, jak jest powiedziane (*Miszle* 13:9): ‘Światło sprawiedliwego raduje’”.

W związku zaś z „kamieniami”, które Jaakow wziął, aby je położyć wokół głowy, powiedzieli: „Rabi Jicchak rzekł: ‘Nauka z tego dla nas jest taka, że one [kamienie] zgromadziły się w jednym miejscu, mówiąc do siebie: Niechaj sprawiedliwy położy na mnie swą głowę’” (*Chulin* 91b). Nasi mędrzy błogosławionej pamięci zwrócili naszą uwagę na tę zasadę w midraszu, gdzie powiedziane zostało: „Spójrz na dzieło Boga’ (*Kohelet* 7:13). Kiedy Święty Błogosławiony stworzył Adama, wziął go i nakazał mu przejść się pod wszystkimi drzewami Gan Eden. I rzekł do niego: ‘Spójrz, jak piękne i godne chwały są Moje dzieła, a wszystko, co stworzyłem, uczyniłem ze względu na ciebie. Uważaj, abyś nie uszkodził i nie zniszczył Mojego świata’” (*Kohelet Raba* 7:28).

Podsumowując, człowiek został stworzony nie na przebywanie w tym świecie, ale na przebywanie w Świecie Który Ma Nadejść. Jego pobyt na tym świecie jest zaledwie etapem na drodze zaistnienia w Świecie Który Ma Nadejść, tamten jest bowiem celem ostatecznym. Tym tłumaczą się liczne wypowiedzi naszych mędrców błogosławionej pamięci, wszystkie w tym samym duchu porównujące ten świat do miejsca i życie w nim do okresu przygotowania, zaś świat przyszły do miejsca przygotowanego na uboczu i przeznaczonego do odpoczynku i do spożycia przygotowanej uprzednio uczy. To właśnie mieli na myśli,

ויכמו שְׁפִתְבִּיתִי לְעִיל, "היום לעשותם ולא למחר לעשותם, היום לעשותם ומחר לקבל שכרם", (ערובין כב א). "מי שִׁטְרַח בְּעֶרְבֵי שַׁבַּת יֵאָכֵל בְּשַׁבַּת" (עבודה זרה ג א), "העולם הזה דומה ליבשה והעולם הבא לים" וכו' (קהלת רבה א לו). וכאֵלֶּה רַבִּים עַל זֶה הַדֶּרֶךְ:

וּתְרָאָה בְּאֵמַת שְׁפָבֵר לֹא יוֹכֵל שׁוּם בְּעַל שְׁכָל לְהֶאֱמִין שְׁתַּכְלִית בְּרִיאַת הָאָדָם הוּא לְמַצְבוֹ בְּעוֹלָם הַיְהוּה, כִּי מֵהֵם הוּא הַיְהוּה הָאָדָם בְּעוֹלָם הַיְהוּה? אִם מִי הוּא שְׁשִׁמַּח וְשָׁלוֹ מִפְּשׁוֹ בְּעוֹלָם הַיְהוּה? "יְמֵי שְׁנוֹתֵינוּ בָּהֶם שְׁבַעִים שָׁנָה, וְאִם בְּגִבּוֹרַת שְׁמוֹנִים שָׁנָה, וְרַחֲבָם עָמַל וְאָוֶן" (תהלים צ י). בְּכַמָּה מִיָּנִי צַעַר וְחִלָּאִים וּמְכַאוֹבִים וּטְרָדוֹת, וְאַחַר כָּל זֹאת - הַפְּנוּת. אַחַד מִי אֶלֶף לֹא יִמְצָא שְׁיִרְבָּה הָעוֹלָם לוֹ הַנְּאוֹת וְשִׁלְוָה אֲמַתִּית, וְגַם הוּא - אֵלּוֹ יִגִּיעַ לְמֵאָה שָׁנָה כְּבָר עָבַר וּבִטֵּל מִן הָעוֹלָם. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שְׁאֵם תַּכְלִית בְּרִיאַת הָאָדָם הִי לְצַרְף הָעוֹלָם הַיְהוּה, לֹא הִי צְרִיף מִפְּנֵי זֶה שֶׁתִּנְפַּח בּוֹ נְשִׁמָּה כָּל כֶּף חֲשׁוּבָה וְעֲלִיוֹנָה שֶׁתְּהִיָּה גְדוּלָה יוֹתֵר מִן הַמְּלָאכִים עֲצָמָם, כָּל שֶׁכֵּן שֶׁהִיא אֵינָה מוֹצֵאָה שׁוּם נַחַת רִיחַ בְּכָל עֲנוּגֵי זֶה הָעוֹלָם, וְהוּא מֵה שֶׁלְּמִדּוֹנָה וְזִכְרוֹנָם לְבִרְכָה בְּמִדְרַשׁ קֹהֵלֶת (פֶּרֶק ג, ו) וְזוֹ לְשׁוֹנָם, "וְגַם הַנֶּפֶשׁ לֹא תִמְלָא" - "מִשָּׁל לְמָה הַדְּבָר דּוֹמָה לְעִירוֹנֵי שְׁנָשָׂא בֵּת - מְלָךְ, אִם יָבִיא לָהּ כָּל מָה שְׁבַעֵוֹלָם, אֵינָם חֲשׁוּבִים לָהּ כְּלוּם, שֶׁהִיא בֵּת מְלָךְ. כֶּף הַנֶּפֶשׁ אֵלּוֹ הִבְאֵתָ לָהּ כָּל מַעֲדָנֵי עוֹלָם, אֵינָם כְּלוּם לָהּ, לְמָה ? שֶׁהִיא מִן הָעֲלִיוֹנִים. וְכֵן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ וְזִכְרוֹנָם לְבִרְכָה (אבות ד כט), "עַל כְּרִחָף אֲתָה נּוֹצֵר וְעַל כְּרִחָף אֲתָה נּוֹלֵד", כִּי אֵין הַנְּשִׁמָּה אוֹהֶבֶת הָעוֹלָם הַיְהוּה כְּלָל, אֶלָּא אֲדִרְבָּה מוֹאֶסֶת בּוֹ, אִם כֵּן וְדַאי לֹא הִיָּה בּוֹרָא הַבוֹרָא יִתְבַּרַךְ בְּרִיאָה לְתַכְלִית שֶׁהוּא נֶגֶד חֻקָּה וְנִמְאָס מִמֶּנָּה. אֶלָּא בְּרִיאָתוֹ שֶׁל

mówiąc: „Ten świat podobny jest do przedsionka” (*Awot* 4:21). Mędrcy nasi błogosławionej pamięci rzekli nadto: „Dzień dzisiejszy na ich dokonania, a jutro, aby otrzymali wynagrodzenie” (*Eruwin* 22a) oraz: „Kto trzymał się w piątek, będzie ucztował w Szabat (*Awoda Zara* 3a), a także „Ten świat jest niby wybrzeże, a Świat Który Ma Nadejść jest jak morze” (*Kohelet Raba* 1: 36). Wygłosili wiele jeszcze sentencji w tym samym duchu.

Zaiste, zastanowiwszy się nad tym, nie można sądzić, że cel stworzenia człowieka sprowadza się do pobytu na tym świecie. Czymże jest bowiem tutaj życie człowiecze! Któż naprawdę jest tutaj szczęśliwy i zadowolony? „Dni naszego życia to siedemdziesiąt lat albo, jeśli ktoś jest wyjątkowo żywotny, osiemdziesiąt, a całe ich trwanie to trud i znój” (*Tehilim* 90:10). Jak liczne są rozmaite odmiany cierpienia, chorób, bóleści i ciężarów! A po tym wszystkim – śmierć! Nie znajdzie się nawet jeden taki na tysiąc, kogo ten świat obdarzyłby nadmiarem zadowolenia i prawdziwie go zaspokoił. A nawet i ów jeden na tysiąc, gdy dożyje stu lat, ginie i znika z tego świata. Co więcej, gdyby człowiek stworzony został tylko dla tego świata, nie byłoby żadnej potrzeby, aby natchniony został duszą tak cenną i wzniosłą, iż czyni go to większym od samych aniołów. Dlatego też nie czerpie jakiegokolwiek zadowolenia ze wszystkich przyjemności tego świata. O tym pouczają nas w midraszu nasi mędrcy błogosławionej pamięci: „A i dusza nie będzie nasycona” (*Kohelet* 6:7). Z czym można to porównać? Zapewne z przypadkiem pospolitego człowieka, który poślubił królową. Chociażby złożył u jej stóp wszystkie bogactwa świata, dla niej nie miałoby to żadnego znaczenia w zestawieniu z jej godnością córki królewskiej. Tak samo jest i z duszą. Choćby zestawić z nią wszystkie rozkosze świata, wobec duszy warte byłyby one tyle, co nic, ze względu na jej przynależność do wyższych elementów”. Nasi mędrcy błogosławionej pamięci mówią tak jeszcze: „Przeciwko twej woli zostałeś stworzony i przeciw twej woli się narodziłeś” (*Awot* 4:29). Dusza bowiem zupełnie nie żywi miłości dla tego świata. Przeciwnie, ona nim gardzi. Stwórca, niech Imię Jego będzie błogosławione, nigdy nie stworzyłby czegoś, czego natura byłaby sprzeczna z celem i co ów własny cel miałoby

הָאָדָם לְמַצְבוֹ בְּעוֹלָם הַבָּא הִיא, וְעַל כֵּן נִתְּנָה בּוֹ נִשְׁמָה זֹאת, כִּי לֹא רְאוּי לְעַבְדּוֹ וּבִהּ יוּכַל הָאָדָם לְקַבֵּל הַשְּׂכָר בְּמִקוּמוֹ וּזְמַנוֹ, שֶׁלֹּא יִהְיֶה דָבָר נִמְאָס אֶל נִשְׁמַתּוֹ כְּעוֹלָם הַזֶּה, אֲלֵא אֲדִרְבָּה נֶאֱהָב וְנִחְמַד מִמֶּנָּה. וְזֶה פְּשׁוּט:

וְהִנֵּה אַחַר שֶׁיִּדְעֵנוּ זֶה נִבִּין מִיַּד הַמֶּר הַמְצוּוֹת אֲשֶׁר עָלִינוּ וַיִּקָּר הָעֲבוּדָה אֲשֶׁר בְּיַדֵּינוּ. כִּי הִנֵּה אֵלֶּה הֵם הָאֲמֻצָּעִים הַמְבִיאים אוֹתָנוּ אֶל הַשְּׁלֵמוֹת הָאֲמִתִּי אֲשֶׁר בְּלִעְדָם לֹא יִשָּׁג כָּלֵל. וְאוּלָם יְדוּעַ כִּי אֵין הַתְּכָלִית מִגִּיעַ אֲלֵא מִכַּח קְבוּץ כָּל הָאֲמֻצָּעִים אֲשֶׁר נִמְצְאוּ וְאֲשֶׁר שְׁמִשׁוּ לְהִגִּיעוֹ, וְכִפִּי כַּח הָאֲמֻצָּעִים וְשִׁמוּשָׁם כֵּן יִהְיֶה הַתְּכָלִית הַנוֹלָד מִזֵּהם, וְכֵל הַפְּרֵשׁ קִטָּן שֶׁיִּמְצָא בְּאֲמֻצָּעִים תִּבְחֹן תּוֹלְדוֹתוֹ בְּבִרְוֵר וְיֵדָאֵי בְּהִגִּיעַ זְמַן הַתְּכָלִית הַנוֹלָד מִקְבוּץ כָּלֵם כְּמוֹ שֶׁכְּתִבְתִּי, וְזֶה בְּרִוֵר. מֵעַתָּה וְיֵדָאֵי הוּא שֶׁהַדְּקוּק שֶׁיִּדְקְדֵק עַל עֲנִין הַמְצוּוֹת וְהָעֲבוּדָה, מִכֶּרַח שֶׁיִּהְיֶה בְּתְכָלִית הַדְּקוּק, כִּי אֲשֶׁר יִדְקְדוּ שׁוֹקְלֵי הַזֶּהָב וְהַפְּנִינִים לְרַב יִקְרָם, כִּי תוֹלְדָתָם נוֹלְדָת בְּשְׁלֵמוֹת הָאֲמִתִּי וְהִיקָר הַנִּצְחִי שֶׁאֵין יָקָר לְמַעֲלָה מִמֶּנּוּ נִמְצְיָנוּ לְמִדִּים, כִּי עֵקֶר מְצִיאוֹת הָאָדָם בְּעוֹלָם הַזֶּה הוּא רַק לְקִים מְצוּוֹת וְלְעַבְדּוֹ וְלְעַמְדוֹ בְּנִסְיוֹן:

וְהַנְּאוּת הָעוֹלָם אֵין רְאוּי שֶׁיִּהְיֶה לוֹ אֲלֵא לְעוֹר וּלְסִיּוּעַ בְּלִבָּהּ, לְשִׁיחִיָּה לוֹ נַחַת רוּחַ וְיִשׁוּב דַּעַת לְמַעַן יוּכַל לְפַנּוֹת לְבוֹ אֶל הָעֲבוּדָה הַזֹּאת הַמְטַלֶּת עָלָיו. וְאִמְנָם רְאוּי לוֹ שֶׁתִּהְיֶה כָּל פְּנִיתוֹ רַק לְבוֹרָא יִתְבָּרַךְ וְשֶׁלֹּא יִהְיֶה לוֹ שׁוּם תְּכָלִית אַחַר בְּכָל מַעֲשֵׂה שֶׁיַּעֲשֶׂה אִם קִטָּן וְאִם גָּדוֹל אֲלֵא לְהִתְקַרֵּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ וְלִשְׁבֹּר כָּל הַמְחֻצוֹת הַמְפָּסִיקוֹת בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ, הֵן הִנֵּה כָּל עֲנִינֵי הַחֲמָרִיּוֹת וְהַתְּלוּי בָּהֶם, עַד שֶׁיִּמְשֹׁף אַחֲרָיו יִתְבָּרַךְ מִמֶּשׁ כְּבִרְזוֹל אַחַר אֲבָן הַשׁוֹאֵבֶת, וְכֵל מִה שֶׁיּוּכַל לְחֻשֵׁב שֶׁהוּא אֲמֻצָּעֵי לְקִרְבָּה

w pogardzie. Człowiek zatem został stworzony z myślą o zaistnieniu w Świecie Który Ma Nadejść. Dlatego właśnie w człowieku umieszczona została owa dusza. Jest bowiem dla duszy rzeczą właściwą służyć Bogu, a poprzez tę służbę człowiek może zostać nagrodzony we właściwym miejscu i we właściwym czasie. To, co światowe przeto, miał być obrzydliwym dla duszy, powinno być, przeciwnie raczej, kochane przez nią i doceniane, rzecz oczywista.

Kiedy to pojmiemy, zaczniemy natychmiast doceniać wielkość zobowiązania, jakie nakładają na nas micwot, a także drogocенność służby Bogu, która spoczywa w naszych rękach. Są to bowiem środki, które wiodą nas do prawdziwej doskonałości, czyli do stanu, jakiego bez nich nie można osiągnąć. Zrozumiałe jest jednak, że cel może zostać osiągnięty wyłącznie wtedy, gdy zjednoczone zostaną wszystkie dostępne środki, jakich da się użyć dla skutecznienia zamiaru, a także iż natura owego rezultatu końcowego zdeterminowana jest przez skuteczność i przez sposób zastosowania środków do owego celu wiodących. Najmniejsza nawet zmiana w doborze środków bardzo znacząco wpłynie na rezultat, na ich fundamencie przecież posadowiony, po urzeczywistnieniu wspomnianego wcześniej zjednoczenia owych środków. To rzecz jasna. Musimy zatem, oczywiście, być nadzwyczaj skrupulatni, gdy idzie o micwot i o służbę Bogu, podobnie skrupulatni jak ci, którzy sprawdzają wagę złota i pereł, mając na uwadze ich drogocенność. Bowiem owoce micwot i służby Bożej to prawdziwa doskonałość i wiekuiste bogactwo, nic zatem od nich nie jest cenniejsze.

Wniosek, jaki stąd wyprowadzamy, jest taki, że istota egzystencji polega wyłącznie na spełnianiu micwot, na służbie Bogu i na stawianiu czoła doświadczeniom. Wtedy zaś przyjemności, jakich dostarcza świat, powinny wspomagać człowieka i służyć mu, dostarczając zadowolenia i uspokojenia umysłu. Stany te są konieczne, aby serce uczynić wolnym i zdatnym do służby, do której jest zobowiązane. Godzi się bowiem zaiste, aby każda skłonność człowieka kierowana była ku Stwórcy, niech Imię Jego będzie błogosławione, i aby każdy uczynek, wielki czy mały,

הזאת - ירדף אחריו ויאחז בו ולא ירפהו, ומה שיוכל לחשב שהוא מניעה לזה - יברח ממנו כבורח מן האש וכענין שנאמר (תהלים סג ט), "דבקה נפשי אחריך בי תמכה ימינך", כיון שביאתו לעולם אינה אלא לתכלית הוה, דהינו להשיג את הקרבה הזאת במלטו נפשו מכל מונעיה ומפסידיה;

והנה אחר שידענו והתברר אצלנו אמתת הכלל הוה, יש לחקור על פרטיו לפי מדרגותיהם, מתחלת הדבר ועד סופו, כמו שסדרם רבי פנחס בן יאיר במאמר שלו שהבאנו כבר בהקדמתנו, והם, הנהירות, הנהירות, הנקיות, הפרישות, הטהרה, החסידות, הענוה, יראת החטא והקדשה. ועתה נבארים אחד אחד בסיעתא דשמיא:

motywowany był nie inaczej, jak tylko zamiarem przybliżenia się ku Błogosławionemu i przełamania wszelkich ograniczeń (wszelkich ziemskich czynników i ich dopełnień), które stoją na drodze pomiędzy człowiekiem a jego Bogiem, bowiem człowiek przyciągany jest do Błogosławionego jak żelazo do magnesu. Człowiek powinien tropić, chwycać kurczowo i nie wypuszczać z rąk niczego, co może potencjalnie być środkiem do osiągnięcia tej bliskości. Od wszystkiego zaś, co można by uznać za czynnik tę bliskość utrudniający, trzeba uciekać jak od ognia. Jak powiedziano bowiem: „Dusza moja lgnie do Ciebie; Twoja prawica podtrzymuje mnie” (*Tehilim* 63:9). Człowiek wszak znalazł się na tym świecie tylko z tego powodu – aby osiągnąć tę właśnie bliskość, chroniąc zarazem swą duszę przed wszelkimi czynnikami, które w tym zbliżeniu przeszkadzają i przed wszystkim, co ją od tego odwodzi.

Skoro już zrozumieliśmy prawdziwość tej zasady i kiedy już stała się ona dla nas jasna, powinniśmy prześledzić jej szczegóły wedle kolejnych etapów, od początku do końca, w porządku, jaki określił rabi Pinchas ben Jair w stwierdzeniu już wcześniej przywołanym w naszym wstępie. Etapy owe to: Czujność, Gorliwość, Nieskazitelność, Oderwanie, Czystość, Głęboka Pobożność, Pokora, Lęk przed grzechem i Świętość. Obecnie z pomocą Nieba będziemy objaśniali te etapy jeden po drugim.